

Родителска грижа

Популярно педагогическо-обществено списание за подобрене възпитанието на младежта ни въ семейството, училището и обществото.

Моето съкровище

ТАЗИ КНИЖКА СЪДЪРЖА:

1) Статия върху програмнитѣ задачи на списанието. 2) Ролята на семейството въ дѣлото на възпитанието. 3) Изучване душата на детето. 4) Принципи по училищното възпитание. 5) Родители и учители. 6) Гражданско възпитание. 7) Хигиена на детето. 8) Природата и децата. 9) Да възпитаваме децата къмъ самодейность (примеръ отъ историята). 10) Театра и младежта. 11) Сензационната книжнина. 12) Детскитѣ играчки. 13) Защо децата лъжатъ? 14) Изъ учебно-въсп. дѣло у насъ: а) новиятъ законъ за народната просвѣта. б) родителско-възпитателски съюзъ, в) деньтъ на св. св. Кирилъ и Методи. 15) Изъ учебно-въсп. дѣло въ чужбина: майчини училища и детски градини въ Франция, Англия и Америка. 16) Малки съобщения по здравословието и възпитанието на децата: а) туберкулозата у децата, б) на възпитаваме беѣ тѣлесни наказания, в) надзоръ върху децата. 17) Отзиви за полезни книги.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

Main body of faint, illegible text, appearing to be several paragraphs of a letter or document.

Bottom section of faint, illegible text, possibly a signature block or concluding remarks.

ДИРЕКЦИЯ ЕКОНОМИКА - КОЛОРАДГРАД
НАРОДНО УЧИЛИЩЕ № 55
№ 10322

= РОДИТЕЛСКА ГРИЖА =

ПОПУЛЯРНО ПЕДАГОГИЧЕСКО-ОБЩЕСТВЕНО СПИСАНИЕ

ЗА ПОДОБРЕНИЕ ВЪЗПИТАНИЕТО НА МЛАДЕЖТА НИ ВЪ
: : : : СЕМЕЙСТВОТО, УЧИЛИЩЕТО И ОБЩЕСТВОТО : : : :

Год. III

Одобрено и препоръчано отъ
М-вото на Народното Просвѣщение съ
окръжно № 570 отъ 9. I. 1914 год.

Кв. 1.

Програмни задачи на списанието

Винаги, когато въ нашия общественъ животъ настанатъ събития, отъ голѣмо и сѣдбоносно значение, тогава виждаме че отговорнитѣ фактори се спиратъ предъ въпроса за причинитѣ на настѣпилото и преживявано народно бедствие и всички на единъ гласъ почватъ да говорятъ за *слабото и лошо възпитание на децата и младежта ни и за належащата нужда да се премахнатъ голѣмитѣ грѣшки въ него, за да настѣпи едно подобрене.*

Такъвъ е историческия моментъ днесъ, когато виждаме да се обединяватъ всички граждански и обществени сили, за да се поведе народа къмъ нови пѣтица на политически, икономически и общественъ животъ, за да се засили и гарантира народната творческа дейность за създаване повече материални и духовно-културни блага.

Между тия общи духовно-културни блага, къмъ които се стреми народа ни въ пѣтя на своя напредѣкъ е и *възпитанието на децата и младежта ни.*

Преди войната имаше всички признаци за единъ нормаленъ културенъ напредѣкъ, ако не бѣха прѣко силитѣ ни ония национални задачи, които си бѣхме поставили да постигнемъ и за които дадохме голѣми жертви.

Следъ войната, обаче настѣпи едно съзнание у народа, че не сѣ само средствата на *войната огъньтъ и мечтъ*, чрезъ които се постигатъ националнитѣ и общочовѣшки идеали, а и чрезъ *миренъ културенъ трудъ, чрезъ науката и духовното нравствено творчество* можемъ да вървимъ съ смѣли крачки напредъ. За този видъ дейность, обаче сѣ нуждни дейци подготвени и въодушевени отъ идеалитѣ и стремежитѣ на народа; *дейци — творци* каквито ние тепърва ще трѣбва да си подготвимъ и създадемъ.

Ето защо, ние намираме, че е належаще, навременно и наложително даже, да се изнесатъ и поставятъ предъ обществото въпроситѣ, които направо засегатъ *възпитанието на нашата младежъ*, за да бждатъ тѣ основно проучени и правилно разрешавани.

Проз. 1957 г.

Не напразно днесъ върху доброто и правилно възпитание на нашата младежъ се възлагатъ голѣми надежди. Говори се за една нова насока на цѣлото ни учебно-възпитателно дѣло; за реформи въ нашето училище, като се обърне по-голѣмо внимание на неговитѣ възпитателни задачи, а не само да се стремятъ учителитѣ за постигане целитѣ и задачитѣ на обучението. Съ една дума, да се изтъкнатъ на първо мѣсто въ училището — *принципътъ на възпитанието*, а не само тия — на образованието.

Ако това ново течение успѣе, — предполага се, че педагогическата ни мисълъ ще добие единъ по-широкъ и жизненъ размахъ въ близко бъдаще, защото ще видимъ какъ върху труднитѣ проблеми на възпитанието, нашитѣ родители и учители, ще се посвѣтятъ съ по-голѣмо внимание и интересъ отколквато е било до сега.

Новитѣ хоризонти въ нашия общественъ животъ, които се разкриватъ предъ насъ, ще бждатъ увѣнчани съ успехътъ и придобивкитѣ на новата духовна и морална култура, само тогава, когато въ полето на новата творческа дейность се яватъ повече призвани и дееспособни ратници, не само като учители, но и като възпитатели на растящето младо поколение и народа ни.

Става явно, че духътъ на времето и нуждитѣ на живота ни налагатъ правилното разрешавание проблемитѣ на физическото, умственото и нравственото възпитание на нашата учаща се младежъ. А това значи, да се отдаде нуждното внимание и върху въпроситѣ за значението на семейството, училището, обществото, държавата, църквата и др. явни и тайни фактори при възпитанието.

Наредъ съ тия въпроси ще се наложи проучването и разрешаването на въпроситѣ за причинитѣ на онова *безсилие*, което днеска родителитѣ испытватъ спремо упражняването на родителския имъ и възпитателски дългъ къмъ децата, като тѣхни първи възпитатели. Следъ този въпросъ иде още по-важниятъ — за *причинитѣ на слабото възпитание, което училището и учителятъ упражняватъ върху младежътъ въ училището*.

Безспорно е, че тия важни възпитателни въпроси до сега твърде често сж бивали повдигани между нашитѣ учителни и родители, — но за голѣмо съжаление, тѣхното правилно проучване и разрешаване до сега не ние довело до едни какви и да е резултати, които да сж се отразили върху общото подобрене на учебно-възпитателното ни дѣло.

Причинитѣ за това сж твърде много, но главно тѣ се криятъ въ слабата подготовка на нашитѣ родители, като първи учители и възпитатели на децата и младежътъ. Втора причина е — липсата на популярна и общедостъпна педагогическа книжнина, която да улеснява и подпомага правилното

ставяне, разясняване и възможно разрешаване на всички трудни въпроси, съ с участието на общия — колективенъ на нашитѣ обществени дейци, на родителитѣ и учителитѣ.

Като изхождаме отъ тия положения, ние намираме, че ещния моментъ представлява най-благоприятни условия да организираме повече ратници за правилното проучване на възпитателни въпроси; ето защо и ние решихме, да възновимъ редактирането и издаването на нашето списание „Родителска грижа“, което ще бжде посвѣтено върху така оъртаната целъ: за подобрене на физическото, умственото нравственото развитие и възпитанне на нашитѣ деца и младежъта ни, въ семейството, училището и обществото.

За по тигането на тази целъ списанието си поставя следнитѣ програмни задачи:

1) Статии по въпроситѣ засегващи общото физическо, умствено и нравствено възпитание на детето и самовъзпитанието на учащитѣ се; 2) Гражданско и обществено — народно възпитание; 3) Принципиални въпроси, изобщо върху определяне целитѣ и средствата на възпитанието; 4) Математика: развитие и възпитание на детето въ първитѣ години на детинството — отрочеството; юношеска възраст и пуберитетъ; 5) Изследване и изучване душата на детето; 6) Полово възпитание; 7) Трудовия принципъ при възпитанието и обучението; 8) Хигиена на детето; 9) Нашата и чужда книжнина на възпитанието изобщо; 10) Преписка между родители, учители и общественици, досежно анкетиране причинитѣ за слабитѣ резултати по възпитанието; 11) Отзиви за полезни книги и 12) Законоподателство въ нашето народно-просветно и възпитателно дѣло.

Родители, бащи и майки; учители и общественици, всички вие, които милѣете за доброто бждаще на децата си; за младежъта и за растящето поколѣние, — подкрепете нашето дѣло, което е и ваше! Дайте ни своята морална и материална помощ, за да можемъ да преодолѣемъ голѣмитѣ трудности, които ще срещнемъ при постигането на нашата задача!

Страницитѣ на списанието ни ще бждатъ отворени за всички, които се въодушевяватъ отъ нашето дѣло. Обещаваме на нашитѣ сътрудници: родители, учители и общественици, търпимостъ и свобода на мненията и убежденията, до голкова, до колкото тѣ не ще бждатъ въ основно противоречие съ така оъртанитѣ програмни задачи на списанието.

Редакцията.

Ролята на семейството въ дѣлото на възпитанието.

Възпитанието е работа на семейството; тамъ то се появява и въ по-големата си частъ тамъ се извършва.

Хербартъ.

Като разглеждаме и прочитаемъ нашитѣ педагогически и обществени списания, неволно ще се замислимъ и зачудимъ, защо тѣ никога не се занимаватъ съ важнитѣ въпроси за възпитанието изобщо. Въ тѣхъ се говори за училището, за методитѣ на преподаването по разнитѣ предмети, за дисциплината въ училището, но за главнитѣ фактори, които влияятъ върху възпитанието на младежъта, никога не се срещатъ статии въ тѣхъ. И това, съвсемъ не е случайно явление въ нашия животъ. Литературата и книжнината винаги отразяватъ положението на действителния животъ въ дадено време.

Общо е убеждението, че нашето семейство не може да действува възпитателно върху децата, но за това, безспорно е, че има причини, които се криятъ дълбоко въ икономическия и общественъ животъ, за които въ страницитѣ на нашето списание ще имаме случай често да се искаваме.

Въ настоящата статия, ние ще имаме за целъ да очертаемъ научнитѣ основи на онова първоначално възпитание, което би трѣбвало да се извършва въ семейството, отъ родителитѣ.

Изобщо, научната педагогическа мисълъ, по отношение на възпитанието на младежъта, се представлява отъ две главни течения: едното е свързано съ името на Хербарта и се нарича *хербарттянство*, а другото води своето начало отъ Песталоци и се нарича *социална педагогика*. Тѣзи две течения сж противоположни едно на друго въ много точки, обаче по отношение въпроса за домашното възпитание, тѣ се доближаватъ твърде много.

Споредъ учението на Хербарта, въ семейството личността на детето получава основа на своето физическо и душевно развитие и възпитание. Въ семейството се изработва характерътъ, който е основата на нравственото възпитание. А всичко това се добива не толкова чрезъ даване на познания по разнитѣ учебни предмети, колкото чрезъ примеритѣ, любовта и авторитета на родителитѣ. Въ лицето на майката се олицетворява любовта, а въ лицето на бащата — авторитета всредъ домашния животъ.

Единъ отъ най-последнитѣ и най-нови последователи на Хербарта, Проф. Райнъ, сжщо така подържа, че възпитаването на децата въ семейството за винаги ще си остане най-голѣмата и свѣта длъжностъ на родителитѣ.

Домашното възпитание може да окаже върху личността на детето най-силно влияние, защото въ семейството — дѣмътъ се съединяватъ цѣлъ редъ благоприятни условия, които въ другитѣ форми на възпитанието се проявяватъ много по-слабо.

Като главни такива условия ще посочимъ следнитѣ три:

1) Поради кръвната връзка между членовѣтъ на семейството, тукъ въ него се проявява твърде силно *чувството на единение и взаимностимоць*, а тѣ сж необходими условия за възпитанието. Общия духъ на семейния животъ така все-странно обхваща детето, че то неволно прониква въ самото него; безсзнателно усвоява общитѣ привички, маниеритѣ, езика и всички особености на домашния животъ, всредъ които ще има да се движи. Незабелезано детето ще споделя интереситѣ на окръжаещитѣ го и ще спечели тѣхнитѣ симпатии.

2) *Въ дѣмътъ се поражда съзнанието за зависимостта отъ главата на семейството*. Съзнаването на тази зависимостъ отъ децата още по-силно закрепва общия семѣенъ съюзъ, между тѣхъ и родителитѣ.

Постигнатия редъ въ добрия семѣенъ животъ, по-нататкъ преминава и въ общественя животъ и става символъ. По такъвъ начинъ и първ тѣ религиозни представи на детето се появяватъ въ домашния кръгъ. Богъ е нашия Баща-Творецъ и ние сме негови деца. Отъ друга страна пъкъ, семейството се явява като малко общество, държава за децата, съ своя правовъ редъ и дисциплина. Отъ тука може да се развиватъ и първитѣ понятия на детето за добъръ граждански и общественъ животъ.

3) Само въ семейството, възпитателитѣ могатъ добре да изучаватъ своитѣ деца, като започнатъ да ги наблюдаватъ, до като сж въ пеленитѣ и люлката още.

Както разумния земледѣлецъ, преди още да хвърли семето въ почвата, изучава я добре, — така и съзнателния възпитателъ трѣбва предварително да изучи и опознае своя възпитаникъ. Учителтъ не може да познава своя ученикъ така добре, както майката и бащата, които сж ги родили и отгледали. Тукъ, разбира се, трѣбва да се знае, че се разбиратъ ония родители, които добре и основно сж подготвени да дадатъ истинско първоначално възпитание на децата си.

Но, дѣ сж тия семейства и дѣ сж тия идеални родители?

Въ всичкитѣ почти страни, днесъ семейството се руши, за да се започне наново неговото възраждане. За това явление, безпорно има икономически причини, при които на първо мѣсто стои безпощадната борба за съществуване.

Да видимъ сега, какви сж възгледитѣ на втората педагогическа школа, на която представителъ е *Песталоци*, своя реализмъ.

Бележития швейцарски педагогъ считалъ, че първия стадия на възпитанието е най-важна за човѣка. По-нататъшния характеръ и поведение на детето се намиратъ въ зависимостъ отъ условията, всредъ които живѣе. Ако видимъ едно дете, което се отнася къмъ животнитѣ жестоко, то трѣба да си направимъ заключение, че това дете отъ люлка още не е изпитвало майчини ласки и майчина любовъ.

Въ книгата си, „Какъ Хертруда учи децата си“, Песталоци е показалъ, че нравственото развитие на детето е тѣсно свързано съ характера на обноснитѣ, които майката има къмъ него. Ако майката отъ ежда и възпитава спокойно детето и се грижи за удовлетворението на неговитѣ нужди; то неговата душа се ражда *довѣрието*, благорасположението и послушанието.

Грижитѣ на по-нататъшното възпитание се свеждатъ само до това, да доразвиватъ правилно тия нравствени заложби.

Следъ Песталоци, трѣбва да споменемъ за *Наторпъ*, който сжщо така иска да се обърне по-големо внимание върху първоначалното домашно възпитание.

Детето, казва Наторпъ, въ своята „Социална Педагогика“ изпълнява въ течение на първитѣ години въ своя животъ такава духовна работа, съ която не може да се сравни нищо отъ това, което става съ него при по-нататъшното му развитие. Въ началото на своето развитие, детето не може да извържи нито една крачка, безъ да се срещне съ *външната среда* и *средата* всредъ която живѣе. Следъ това, то се научава да говори, което го приближави и свързва съ околнитѣ членове на семейството.

Следъ това идатъ нови задачи: да се ползува отъ двияженията си, отъ тѣлото си; да действува съ ржцетѣ и краката си и пр. Всичко това, заедно съ по-нататъшния умствен и нравственъ неговъ душевенъ развой, се извършва при не посредственото и блиско участие на *социалната среда*, която окръжава детето, т. е. — *семейството*.

Ето защо, прави сж възгледитѣ на всички педагози, общественици, че за да може да се подобри изобщо възпитанието на младежъта, необходимо е, преди всичко, да се подобри самото семейство въ нравствено отношение.

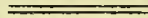
Но, какво да се прави, когато такова добро и нравствен възпитано семейство днесъ нѣмаме?

Наторпъ не си закрива очитѣ отъ истината; той признава, че днешното семейство е твърде далечъ отъ идеала, но той не мисли още, че днешното семейство е съвсемъ разложено. Той подържа, че както семейството, така и всички други учреждения въ общественя животъ, сж тѣсно свързани

съ развитието на икономическия строй на днешното общество. Социалния прогресъ на нашето време се характеризира съ прогресивната концентрация на икономическитѣ сили. Въ този важенъ процесъ индивидуалистическитѣ принципи ще трѣбва да останатъ малко по назадъ отъ социалнитѣ. Все пакъ обаче, това незначително още, че индивидуалния животъ ще бжде напълно погълнатъ отъ социалния.

Индивидуализма ще трѣбва да си изработи други, понови и по-съвременни форми на своето развитие, а възможно е да се получи и новъ типъ на семейството.

Но презъ това преходно време, какво трѣбва да правимъ, трѣбва ли да стоимъ съ скръстени ръце? Разбира се, че все пакъ трѣбва да се работи, защото, ако не се работи системно и планомерно върху възпитанието на децата, ще трѣбва да дочакаме още по-лоши резултати отъ тоя, който имаме днесъ.

У. Друмондъ

Изучаване душата на детето.

Педологията е единъ важенъ клонъ отъ *Педагогиката*. Тя се занимава съ изучването на децата съ помощта на съвременитѣ научни методи. Мнозина се питатъ и днесъ още, изучването на детето може ли да бжде предметъ на особена наука? Отговорътъ на този въпросъ е положителенъ. Понеже „науката“ е сборъ отъ систематични и доказани знания, то всичко, което ние до сега знаемъ за децата, като се систематизира и изложи, ще ни даде една нова наука, каквато е напр., Педологията. Тази наука събира своитѣ материали отъ всички спомагателни науки, които се занимаватъ съ изучването на човѣка изобщо, и на детето, въ частностъ.

Така напр., съ изучването устройството на човѣшкото тѣло се занимава Анатомията; съ неговитѣ функции — се занимава Физиологията; съ отношенията между строежа и функциитѣ на тѣлото у човѣка и животнитѣ, се занимава Морфологията. Ембриологията се занимава съ развитието на отдѣлнитѣ органи въ човѣшкото тѣло. Психологията, отъ свѣя страна, се занимава съ изучване душата на детето. Учителитѣ, лѣкаритѣ и хигиениститѣ, отдѣлно се интересуватъ отъ изучване душевнитѣ способности на детето, всѣкой отъ свой интересъ и за своитѣ нужди и цели. Ако, обаче искаме да се ползуваме строго-научно отъ Педологията, ние трѣбва да имаме основни познания отъ Биологията и отъ всички нейни спомагателни науки, които споменахме по-горе.

По този начинъ, Педологията си задава за целъ да събере въ едно, да систематизира и изложи всички тия научни знания, за да могатъ отъ тѣхъ да се ползватъ родителитѣ и учителитѣ въ своята практическа работа при възпитанието и обучението на децата.

Изучването на децата има голѣмо и важно значение за разрешаваното на много социологически и политически въпроси. Така напр., въпроситѣ за детската смъртностъ, за алкохолизма, за детския трудъ и др. сж отъ голѣмо значение и въ връзка съ възпитанието и обучението на детето.

Въ всички страни се организиратъ д-ва, които си задаватъ за целъ да подпомогнатъ постигането на така поставенитѣ задачи на Педологията.

Въ Англия, още въ 1894 год. е основана „Британска асоциация за изучване на детето“ — British Child — Study Association. Това д-ство има клонове въ Лондонъ, Единбургъ, Бирмингамъ, Манчестеръ и др. градове. Друго подобно е — „Childhood Society“, което издава списание — „Transactions of the Childhood Society“. Сжщо така, въ Англия има основанъ „Народенъ родителско-педагогически съюзъ“. Parents National Educational Union“, който издава органъ „The Parents Review“.

Въ Америка, за основителъ на Педологическото движение се счита Стенли Холъ, който пръвъ е написалъ статията „Какво има въ детската душа“ — 1882 год. и „Adolescence“ — за юношеската възраст“. Журналитѣ Pedagogical Seminary“ и „American Journal of Psychology“, редовно публикуватъ статии по експерименталното изучване душата на детето.

Въ Европа, сжщо така, почти при всѣки единъ по-голѣмъ университетъ е открита катедра по Педологията и детската психология.

Ценно е съчинението на немския психологъ и педагогъ Прайеръ „Душата на детето“, което създаде цѣла школа. Неговитѣ изучавания дадоха потикъ да се основатъ дружества, които си поставиха за задача да изучаватъ детската душа и резултатитѣ отъ своитѣ изследвания да използватъ при възпитанието и обучението.

Бел. Ред. Освенъ нѣкои хубави статии по детската психология, печатани въ нашитѣ педагогически списания, има доста добри книги преведени и оригинални, които биха послужили на нашитѣ родители и учители да се запознаятъ основно съ тази материя.

Въ иднитѣ книжки на списанието ще помѣстяме статии по Педологията и детската психология.

Д-ръ Фр. Фьорстеръ.

Принципи по училищното възпитание

1. Идеитъ на Песталоци за дисциплината.

Песталоци е билъ противъ автократическата дисциплина. Той казва, че дресировката е не само безполезна за духовнитъ сжщества, но е и унизителна и разрушителна, защото приучва човѣка да действува и да живѣе безъ постоянно присжтствие на духа си и съ огледъ на една по-висша духовна целъ въ живота. Той припомня за своята практика въ Станцъ, — че винаги се грижилъ за строга дисциплина, но я превръщаль въ самодисциплина.

Повечето отъ училищнитъ средства за възпитание сж жалки и неестествени. Въ много случаи тѣ пречать, вмѣсто да улесняватъ дѣлото. Песталоци търси у детето една дълбока вътрѣшна сила, която нарича *нравствена енергия*, която произтича отъ духовната личностъ на човѣка. А тази мисълъ ни довежда да признаемъ истината, че пренебрегването на характера въ днешното училище се отразява зле върху интелектуалната работа на класътъ, понеже се пречи на волевитъ прояви и на съвестъта, безъ които и не може да има успехъ въ училищната класна работа съ ученицитъ. Преумората на ученицитъ днесъ зависи отъ това, че едностранчиво се развивать умственитъ способности, когато много естествени дарби се пренебрегватъ.

2. Педагогика на труда.

Има работи, които по своето сжщество и по съдържанието си възбуждатъ голѣмъ интересъ за насъ. Обаче има случаи, когато и най-интересната работа има своитъ страни не толкова интересни. Ето защо, чрезъ едно правилно ржководене на детето въ работата му, ржководителя трѣбва да има предъ видъ крайната възпитателна целъ, — да направи и най-неинтересната работа интересна. Интересътъ къмъ работата е едно важно условие, за да може чрезъ нея да се въздействува на детската душа възпитателно. При извършването на една интересна работа вземать участие дълбоки силни прояви на душевнитъ чувства, стремежи и наклоности. Въ голѣма степенъ} ленността и лъжата въ училището се дължатъ на липсата на педагогически-възпитателенъ похватъ въ учителитъ и ржководителитъ, които би трѣбвало да напра-

вятъ отъ всѣка една външна физическа работа вътрѣшна активна дейность. Немския педагогъ Салиеръ се надсмива на днешната американска „методомания“ да се реформиратъ детскитѣ игри. Живота не е игра и добродетелта — сжцо. Детето се приучва на доброто и ще го върши съ охота и приятность само тогава, когато тоза добро му стане привычка. Само такива добри дѣла действуватъ образователно и възпитателно върху душата на детето и играятъ ржководна роля върху живота му.

Всѣка добра методика трѣбва, споредъ Вундта да създава активно внимание въ учебната работа. Активното внимание е волевъ актъ, който има голѣмо значение за доброто и бързото усвояване на учебния материялъ.

Нравствениятъ кризисъ, който сега преживѣваме, е създалъ благоприятни условия да се засилва у децата неврастението и да се отдаватъ тѣ безогледно на своитѣ страсти и наслади. А като резултатъ на всичко това дохождатъ: небрежността, повърхностната работа и разсеяността. Въ това отношение, усиленото упражнение въ работата и издържливостта може да има профилактично и целебно въздействие въ областта на нервната паталогия.

Авторътъ на тази статия е направилъ анкета съ деца за тѣхнитѣ главни недостатъци. Повечето отъ децата отговорили, че разсеяноста и неврастението сж главнитѣ недостатъци. Днешната наша културна атмосфера иде да усилити още повече тия слабости въ характера на децата. Не напразно още въ среднитѣ вѣкове, пелагозитѣ поставили като целъ на възпитанието, постоянството, за да се побеждава духа на капризната природа. Постоянството влияе благотворно и ободрително върху човѣшкия характеръ. За това трѣбва въ всѣка една работа на децата да поставимъ този важенъ възпитателенъ принципъ — постоянството.

Казваме всички, че характера се изработва въ житейскитѣ борби, — но дали по-голѣма часть отъ характера на човѣка не се определя и създава преди още детето да встѣпи въ живота? Който влиза въ живота безъ определенъ и твърдъ характеръ, той нѣма да намери тамъ готовъ, а напротивъ ще изгуби въ него и това което е ималъ. Характерътъ се изработва постепенно, — съ трудъ, постоянство и добросъвестно изпълнение на длъжноститѣ. Принципитѣ на *трудовето обучение*, които тепърва има да се изработватъ отъ съвременитѣ педагози, ще спомогнатъ твърде много за създаване и закрепване на нравственъ характеръ у децата, до като сж тѣ още въ училището.

Въ практическитѣ случаи на възпитателното въздействие върху децата, добре е да бждемъ последователни и да поправяме всѣка една грѣшка. Това ще създаде навикъ у децата и увѣреность, че истината и доброто могатъ да се забавятъ, но все пакъ тѣ ще дойдатъ.

Педагогът, който може да се държи сериозно и сред дребнолиитѣ на училищния животъ, да поддържа и крепи своя авторитетъ надъ детето, само той ще може да се похвали, че възпитава.

3. Възпитаване къмъ самодисциплина.

Дисциплината действува образователно върху характера и възпитателно върху волята на всѣки младежъ презъ училищната му възраст. Този е именно момента, когато свободата и дисциплината идатъ да се помирятъ при постигане крайната целъ на възпитанието.

Има твърде важни моменти въ процеса на обучението, които трѣбва умело да се използватъ за постигането на възпитателнитѣ цели. Всѣки учебенъ часъ може да се използва съ практическо приложение въ живота, когато е дума да се създаде твърдъ и непоколебимъ характеръ у децата. У младежъта има голѣмъ запасъ отъ ценни духовни елементи, които трѣбва да се използватъ съ целъ за подтикване къмъ самовъзпитание. Характерътъ се състои именно въ това, да се ржководи човѣкъ отъ твърдо убеждение, отъ ясни мотиви, а не отъ случайни пориви и побуждения.

Като пречка за самодисциплината често пѣти педагогитѣ изтъкватъ немотивирания и случаенъ смѣхъ, прибързаното говорене, невъздържането и пр.

Нека си спомнимъ великитѣ възпитателни принципи на Песталоци, който намираше, че отъ тия нищожни дребнавости, истинския учителъ — възпитателъ винаги ще намери основания и мотиви за постигането на своитѣ учебно-възпитателни цели.

Голѣмо изкуство ли е да се научатъ децата навреме да говорятъ и навреме да мълчатъ! Амвросий е казалъ: „Маниерътъ да си държишъ тѣлото чисто както сърдцето, по което се сжди дали човѣкъ е уменъ или глупавъ — е единъ признакъ на характерностъ и възпитание“.

Нашиятъ съветъ по този важенъ въпросъ е — да се придържахме винаги въ златната среда — между американската, който прави отъ индивидуалната свобода кумиръ и немската строга дисциплина. Ние мислимъ, че отъ истинската и разбрана свобода и отъ добрата дисциплина ще може да се получи *додроволна дисциплина*, или самодисциплина, за която е дума. И както едничкото привилно социално възпитание се състои въ възпитаването на децата къмъ самопомощь, така сжщо и едничката добра училищна дисциплина се състои въ възпитаване и приучване на децата *да се упражняватъ сами*. Дисциплината, която се налага отвънъ не може да облагороди характера. Тамъ винаги ще има негодование. Това педагогическо недомислие е изтощавало нервитѣ на

учителя и е съсипвало неговото здраве. Кореннитѣ реформи въ учебно-възпитателното дѣло ще настѣпятъ само тогава, когато се реформира днешната училищна дисциплина. Американския педагогъ Хугесъ, сжщо така намира, че училищната дисциплина трѣбва да се свърже съ системни и дълбоки етически въздействия за облагородяване на характера.

Сжщата мисль е прокарвалъ Песталоци при своята педагогическа практика въ Станцъ. За пръвъ пжть, Песталоци е изтъкналъ религиозно — нравствения принципъ при възпитателното въздействие върху детската душа, — въ противоположност на разсѣдачно-разумения принципъ, който е преобладавалъ до него. Нека да отбележимъ факта, че съвременнитѣ педагози се придържатъ повече въ втория принципъ, за разумноста, като занимаватъ твърде много важниятъ принципъ за религиозно-нравственното душевно развитие на детето. Още Сенека бѣше се произнесалъ противъ училището, което култивира само разума и въ което преобладаватъ знанията.

„Можемъ ли да научимъ децата на добродетель или не, — ето важния въпросъ. Да ги научимъ какъ да обичатъ Отечеството си, родителитѣ, другаритѣ и ближнитѣ си, — та следъ това да търсимъ дали Пенелопа е била действително вѣрна на Одисея и пр. . . Да докажемъ нагледно и убедително, що е нравственостъта и какво голѣмо значение има тя за живота“. Отъ тия думи на Сенека се вижда — че той се застъпва за религиозното пробуждане на детската душа, чрезъ което може да се влияе твърде силно и за възпитанието на характера. Той иска да се водятъ съ ученицитѣ беседи на теми по нравственостъта подобно на Сократовитѣ беседи съ ученицитѣ му. Само съ такиви беседи биха могли да се изкоренятъ лошитѣ пориви у децата, като кражба, лъжа и пр.

Берлинския училищенъ инспекторъ В. Чиски направилъ анкета за възгледитѣ на децата по кражбата въ училището и се натъкналъ на твърде вѣрни заключения. На въпроса: „какво би направилъ съ 5 лева, ако ги намеришъ на пжтя?“, — Повечето деца отговарятъ — че ще задържатъ паритѣ и изброяватъ нѣщата, които биха си купили съ тѣхъ. Тукъ именно се пада тежката задача на учителя да разясни на ученицитѣ значението на кражбата и да имъ обърне вниманието върху честностъта.

На по-възрастнитѣ ученици може да се зададе писмена работа на тема: „Какво нѣщо е безусловна честностъ?, — за да имъ се внушатъ нѣкои нравствени максими чрезъ примери отъ житейската опитностъ.

Детския сѣдия въ Колорадо Линдзау, устройвалъ съ децата утра и беседи, въ които обсъждалъ етически въпроси, както този, напр.: „Какви постѣпки у децата довеждатъ до наказания?“

Чрезъ тия беседи се открватъ на ученицитѣ върховнитѣ цели на човѣшкия животъ и се свързватъ елементитѣ на чистата наука съ поривитѣ на съвестъта, мисълъта, характера, работата и любовъта.

Ст. В-въ

Родители и учители

(мнение)

Една отъ главнитѣ причини за слабото възпитателно въздействие на училището и семейството върху, доброто нравствено възпитание на нашата младежъ е, бесспорно липсата на взаимно довѣрие, съгласие и разбирателство между родители и учители. Тия отношения между двата главни възпитателни фактора датиратъ още отъ нашето освобождение, безъ изключение, тѣ продължаватъ и днесъ, безъ да е настъпило какво и да е подобрене.

Благодарение на редъ икономически и обществени условия, нашитѣ родители: майки и бащи мислятъ, че щомъ тѣ отгледатъ детето си до възраста да тръгне на училище, тѣхната главна родителска длъжностъ е вече на половина изпълнена, другата половина оставятъ да бжде изпълнена отъ учителитѣ. Съ една дума, нашитѣ родители съзнателно или не, възлагатъ на учителя изцѣло грижата да бжде не само *учителъ*, но и *възпитателъ на децата*,

Нека да признаемъ тукъ, че тази е най-голѣмата грѣшка, която правятъ нашитѣ майки и бащи и тази грѣшка има сждбоносно значение изобщо — за възпитанието на нашата младежъ.

Нѣма нужда да цитираме тукъ мненията и възгледитѣ на велики педагози, за да доказваме, че семейството т. е. — домътъ, е мѣстото дето се полагатъ основитѣ на първоначалното домашно възпитание на детето, което става основа и за по-нататъшното негово училищно и обществено възпитание. Съ постепенното развитие и рѣстене на детето върви неусетно и неговото всестрано развитие на физическитѣ сили и на умственитѣ му и нравствени способности.

Майката е първата учителка и възпитателка на детето. Тя го подготвя и предава на учителя, той въ училището, чрезъ науката, да продължи и завърши съ добри резултати това трудно *възпитателно дѣло*.

Но какво става въ сжщностъ у насъ?

Учительтъ приема въ класъ отъ 10 до 50 — 60 деца съ най-разнообразни индивидуални особености и започва да насажда елементитѣ на разнитѣ *познакия*. Тукъ той употребява различнитѣ *методи* по разнитѣ учебни предмети, за да постави на здрави основи умственото развитие на детето,

като *ученик*. За възпитаването на това сжщо дете, обаче, той е твърде слабъ да намери една приложима система, за да подложи всички деца, съ разни темпераменти, подъ единъ и сжщи режимъ, подъ една и сжща възпитателна система, защото и до сега още, Педагогиката, като наука за възпитанието, не е могла да изработи и препоръча такава идеална възпитателна система.

Никакви правилници или наказателни мерки за редъ и дисциплина въ училището не могатъ да докаратъ въ хармония 60 различни характера, които изхождатъ отъ различни среди и се развиватъ при различни условия. При редъ трудности и мъчности, обаче ние виждаме, какъ учителитъ трудно превъзможватъ и съ всички усилия се стремятъ не само *да обучаватъ*, но и да *възпитаватъ нашитъ деца!*

Не могатъ прочее, да се обвиняватъ тѣ, за слабитъ и лоши страни на сегашното училищно възпитание на младежта ни. Това трѣбва добре да се разбере.

Детето едновременно се учи, развива се неговия умъ, обогатява се съ познания; но това развитие оказва влияние и върху неговата душевна природа, върху неговия нравственъ животъ, върху неговата воля и характеръ, чрезъ които дава да се разбере, че това *дете*, започва да става *„човекъ“*, и да се определя въ своитъ съзнателни действия, до като завърши своето училищно образование и влезе въ живота и обществото, като неговъ активенъ членъ.

Нашитъ майки и бащи едва ли схващатъ тази трудна страна на възпитателното дѣло, затова тѣ до сега не сж подали ржка на учителя, да го олесняватъ и подпомагатъ въ трудната му задача.

Както за бацитъ-родители, така и за майкитъ — като първи възпитателки на децата, можемъ да кажемъ, че сж организирани въ много дружества дето изпълняватъ съвестно своитъ обществени и граждански задължения, — обаче ние не знаемъ нито една организация тѣхна, въ която да личатъ средства за постигането на *родителската имъ възпитателска длъжностъ*.

Нашата майка до голѣма степенъ е занемарила своитъ възпитателни задачи, щомъ тя мисли, че учителя може да изпълнява напълно и ролята на възпитателъ, а не само да бжде учителъ, да дава знания на децата.

По този въпросъ, добре ще бжде нашитъ просвѣтени майки, бащи и учители да се изкажатъ въ страницитъ на сп. „Родителска грижа“, за да се разгледа въпроса всестрано и да се изясни той въ неговитъ подробности, за да има единство въ мислитъ и въ дѣлата ни и да се намѣрятъ грѣшкитъ, които сме правили до сега, та по този начинъ да се постигнатъ по-добри резултати въ учебно-възпитателното ни дѣло.

Учитель

Гражданско възпитание

Една отъ главнитѣ причини за всички нерадостни явления въ досегашния нашъ политически и общественъ животъ е *липсата на гражданско възпитание*.

Подхранваната отъ десетилѣтие у младежта ни, вѣра и надежда за постигане на историческитѣ наши национални задачи, следъ нещастната война, се изпълниха съ дълбоки разочарования. Противоречията въ живота докараха интеллигенцията ни до кржстопжтъ.

Петдесетгодишниятъ ни свободенъ животъ не отхрани у насъ никакви обществени граждански добродетели. И днесъ юще, ние виждаме *свободата* да се смѣсва съ своеволията на партийнитѣ водители. Злоупотрѣбленията съ прилагането на законитѣ довежда до злоупотрѣбление съ властта.

Хубавата идея за *народния суверенитетъ* виждаме какъ се смѣсва съ неубозданитѣ прояви на временнитѣ самовластници, които управляватъ чрезъ негласна диктатура на една класа въ ущърбъ на всеобщитѣ народни интереси. Липсва авторитета на властта, изразяваща се въ проявитѣ на *народната воля*. Лъжа, измама и насилия по избори и злоупотрѣбление съ гласоветѣ на избирателитѣ.

Постоянното раздробяване на партиитѣ затъмни чувството на *редъ и законность*. Принципитѣ и законитѣ, които движатъ обществения ни животъ се намѣсиха съ личнитѣ амбиции и капризи на личноститѣ, които временно заставатъ на чело на политическия и общественъ животъ. Като резултатъ отъ всичко това последва недоверието на широкитѣ народни маси къмъ всѣка нова власт и всѣко ново правителство, което довежда до едно ново течение противъ сѣществующитѣ досега у насъ управляющи партии. А въ резултатъ, всичко това води до отричане основитѣ на днешната обществена и държавна форма, — това, което проповѣдватъ и къмъ което се стремятъ лѣвитѣ-крайни течения.

Ние постоянно говоримъ за „задружностъ“, за „обществена солидарностъ“ и нашия народенъ девизъ е „Съединението прави силата“, — а въ сѣщностъ, живѣемъ въ средъ раздори, крамоли, външни гонения и убийства . . .

Всички тия факти ни навеждатъ до заключението, че е време да се заработи за насаждане на *солидно гражданско възпитание*, което да засегне не само учащата ни младежъ, — но и възрастнитѣ граждани.

А какъ би могла да се постигне тази цель? На този въпросъ има само единъ отговоръ: чрезъ системна и методична работа въ училището и чрезъ примерна-практическа последователностъ въ обществения животъ.

Всички предмети, които се преподаватъ въ горнитѣ курсове и класове на нашитѣ специални и общеобразователни училища, иматъ по-блиска или по-далечна връзка съ самия животъ. Изисква се само едно разумно и умело разработване на уроцитѣ въ класъ съ ученицитѣ, така че съ придобититѣ познания да се спомогне за оформяването на младежкия характеръ; *за създаване на гражданска доблестъ и самостъзнание.*

Учителска, наставническа и възпитателска длъжностъ се предоставя особено на преподавателитѣ по Гражданско учение, философска преподавателска (Етика, Логика и Психология), История, Народна и Всеобща Литература и География.

Доброто обучение е възпитателно, както е казалъ великия педагогъ Хербартъ. Чрезъ образованието трѣбва да вдъхнемъ въ учащата се младежъ чувството на любовъ и привързаностъ къмъ нашето бащино огнище; къмъ съгражданитѣ и всички държавни институти, чрезъ които се упражняватъ и прилагатъ законитѣ въ страната ни.

Да изгонимъ този опасенъ егоизъмъ, интернационализъмъ и космополитизъмъ, който отъ десетки години се насажда въ нашитѣ основни, средни и висши училища.

Правъ сж думитѣ на Ж. Ж. Русо, който казва, че философитѣ, които обичатъ татаритѣ или китайцитѣ и др. чужди народи, еднакво съ своитѣ сънародници, въ сжщностъ се стараятъ да се освободятъ отъ природното задължение да обичатъ своитѣ съотечественици.

Не напраздно народния ни поетъ Ив. Вазовъ е казалъ, че ние живѣемъ въ нашата хубава земя, но не познаваме нейнитѣ хубостм!

Въ училищата се преподава Етика и Гражд. Учение, но между учащата се младежъ виждаме ли да има взаимно почитание, добродетелностъ и самоуважение?

А Историята и Литературата на нашия и на чуждитѣ народи съдържатъ неизчерпаеми източници отъ живи примери, чрезъ които може да се действува възпитателно върху волята и умътъ на учащите се.

Такива средства, които Педагогиката дава на учителитѣ, живота дава и на самитѣ родители, а сжщо и на общественитѣ дейци и тѣ съ живото слово и съ примерътъ си да действуватъ въ тази посока.

Само така съ взаимна и хармонична дейностъ между учителитѣ въ училището и родителитѣ и общ. дейци. въ обще-

ството, — ще може да се превъзпита едно поколение отъ съзнателни граждани, които добросъвестно да изпълняватъ своитѣ граждански задължения и да отстояватъ политическитѣ си права; само такива граждани ще бждатъ достойни за миренъ и спокоенъ общественъ животъ.

Да създадемъ такива граждани на България!

Д-ръ Г. Вевъ.

Хигиена на детето.

Никой не може да откаже истината, че *само въ здраво тѣло може да има здравъ умъ.*

Твърде рѣдко ще се намѣри учителъ, който да мисли, че е длъженъ да се грижи за душевното възпитание на детето въ училището, безъ да обръща нуждното внимание на неговото тѣлесно здраве. Всѣки убеденъ, че правилното хранене и редовното спане на детето сж главни условия за неговото здраве. Има, обаче едно криво разбиране, че на детето трѣбва да гледаме като на малъкъ „човѣкъ“ и че то много си прилича съ възрастнитѣ хора, които иматъ свои особени физически нужди. Сжщитѣ грѣшки правятъ и родителитѣ.

Едно външно сравнение ще ни убеди въ противното. Главата на детето съставлява $\frac{1}{4}$ частъ отъ неговото тѣло. Да си представимъ фигурата на детето съ тѣло увеличено колкото на възрастенъ човѣкъ, а главата му да е детинска $\frac{1}{4}$ отъ тѣлото. Каква карикатура би се получила!

Промѣнитѣ въ развитието на детето се започватъ отъ раждането и се свършватъ къмъ 24-25 година. Колко дълъгъ е този периодъ на развитие у човѣка, въ сравнение съ животнитѣ! Той заема $\frac{1}{3}$ отъ живота, когато въ кучето напр., заема само $\frac{1}{7}$ време. Ето защо всѣки би трѣбвало да се замисли, защо периода на детската възраст е толкова продължителенъ. Причината на бавното развитие се крие въ това, че организма се стреми къмъ една висша форма на развитие, особено на душевнитѣ способности у човѣка, — това което въ другитѣ твари липсва.

У кучето и котката, напр., родителската грижа за възпитанието се простира само до ранния периодъ на развитието. Въ твърде скоро време малкото кученце или котенце почва само да се храни. Неговия разумъ достига до последната степенъ на своето развитие и не се промѣня.

Малкото дете първоначално би загинало веднага, ако нѣмаше кой да се погрижи за него. Едва чакъ къмъ третата

година у детето може да се забелезва нѣкаква самостоятелност. Но както 3 годишното дѣте, така и 17 годишното момче или момиче, има нужда отъ отглеждане, ръководство и възпитание. Всѣка възраст има своитѣ особености и за да се избѣгватъ голѣмитѣ грѣшки въ възпитанието на детето, трѣбва, преди всичко, неговитѣ ръководители и възпитатели да сж запознати съ всички въпроси за неговото физическо и душевно възпитание.

Детскитѣ преходни възрасти сж много промѣнливи. Детския организмъ се намира подъ силно влияние на окръжаещата срѣда, и това влияние се отразява върху неговия развой. Не трѣбва да забравяме, че малкитѣ деца се намиратъ подъ влиянието главно на две срѣди: *домашната* и *училищната*. Влиянието на тия две срѣди трѣбва да бжде въ съгласие и хармония. Учителитѣ трѣбва да познаватъ домашнитѣ условия и родителитѣ да познаватъ училищнитѣ условия. Ако домътъ и училището, като възпитателни фактори действуватъ въ разрѣзъ, то тѣ ще попречатъ твърде много за възпитанието на детето.

Първитѣ три години детето прекарва у дома си. Тамъ то се храни, облича се, играе и тамъ намира всички хигиенически условия на живота си. Щомъ тия условия се нарушатъ развитието почва да страда. Недостатѣчния сънь, напр., влияе върху умственото развитие, а въ нѣкои случаи става причина и за слабоумие.

Децата главно страдатъ отъ две нѣща: 1) отъ недостатѣченъ сънь и лоша храна.

Лѣкаритѣ, които сж се занимавали съ изследване на мозѣчнитѣ болести у децата, сж дошли до заключение, че главна причина за ненормалното развитие на мозѣка е ненормалното спане и хранене на децата още въ първоначалната имъ възраст. Въ градоветѣ децата скитатъ по улицитѣ до 9, 10 и 11 часътъ ноще, а въ селата децата ставатъ още въ 5 часътъ сутриньта, за да помагатъ на родителитѣ си. За нормалното спане на децата можемъ да се справимъ съ следнята таблица. Детето трѣбва да спи:

Отъ раждането си до 4 недѣля отъ 20 до 22 ч. въ денонощието			
„ 1 месецъ до 1 година,	„ 14 „	18 ч.	„
„ 1 година „ 2 „	„ 12 „	14 ч.	„
„ 2 години „ 6 „	„ 11	12 ч.	„
„ 6 години „ 10 „	„ 10	11 ч.	„
„ 10 години „ 15 „	„ 9 до 10 ч.		„

Съньтъ трѣбва да бжде спокоенъ и въ чиста и провѣтрена стая. Прозорцитѣ ноще да бждатъ покрити съ тънки пердета и кревата да бжде чистъ.

Отъ всичкитѣ органи на човѣка, мозъкътъ е най-неженъ и най-съвършенъ. Той се състои отъ малки клетки и нервни нишки, които у децата сж недоразвити и се развиватъ и усъвършенствуватъ бавно и то при благоприятни и здравословни условия.

Въ будно състояние тия частички на мозъката работятъ и образуватъ ядовити, отровни вещества, отъ които мозъкътъ трѣбва да се избави, а този процесъ на избавление става въ време на сънъ. Въ време на сънъ кръвта циркулира нормално и равномерно се разпредѣля по всичкитѣ части на тѣлото. Денемъ кръвта силно се прилива къмъ мускулитѣ и пищеварителнитѣ органи, а ноше мозъчнитѣ клетки наваксватъ изгубената си материя. Нарушаване на нормалния сънъ обѣрква този процесъ и при недостатъченъ сънъ детето отслабва физически и заболѣва. Ако въ продължение на нѣколко зрме детето не спи редовно толкова часа, колкото му е нужно, тогава мозъчнитѣ клетки изгубватъ възможность да се възобновяватъ и почватъ да се отравятъ.

Такива резултати имаме напр., у децата които скитатъ изъ улицитѣ, или малкитѣ слуги, които работятъ въ питейнитѣ заведения.

За оня деца, които ходятъ на училище, сънътъ често е необходимъ и деня. Общеприето е, обаче, вмѣсто сънъ, да имъ се дава продължителна почивка.

Въ време на сънъ, важно е да има чистъ въздухъ и тишина. Шумътъ твърде много възбужда нервната система у децата и винаги разстройва здравето имъ.

П. Т. Каптеревъ.

Природата и децата.

Човѣкътъ, наистина е членъ на обществото, но въ сжщность той е и *дете на външната природа*, той е частица отъ оная грамадна среда, която се казва вселена и съ която той живѣе като душа въ душа. Законитѣ на свѣтовния животъ напълно тежатъ надъ човѣка и неизмѣно опредѣлятъ цѣлото му развитие. Ето защо, правилното първоначално възпитание на човѣка може да се извърши само при *непрестаното му дружение съ природата*.

Детето трѣбва отрано и дълго време да се вгледва въ природата; жадно да поглъща въ себе си впечатленията отъ нея; да преживѣва оная мисли и чувства, които възбужда въ него природата. Така напр., децата безъ друго трѣбва да мръзнатъ зиме, да се търкалятъ по снѣга, да се пързаятъ на шейни да въртъ ржцетѣ си въ снѣга и да усѣщатъ какъ

снѣга щипи по странитѣ и ушитѣ имъ. Тѣ трѣбва да се наслаждаватъ отъ прелеститѣ на пролѣтѣта и лѣтото; да събиратъ гъби и ягоди, да се кпятъ, да изгарятъ отъ слънцето, да се криятъ на сѣнка подъ кичеститѣ дървета, да се мокрятъ на дъжда и да цапатъ изъ калта. Тѣ трѣбва да преживѣватъ всичкитѣ свойства на годишнитѣ времена, тѣхнитѣ приятни и неприятни страни; сами да видятъ всички селски работи на нивата, по ливадитѣ, по тепавицитѣ, на воденицитѣ; да видятъ селскитѣ празници, селския животъ, който е най-близъкъ до природата. Децата сами трѣбва да видятъ изгрѣването и залѣзването на слънцето, да наблюдаватъ безкрайния миръ на звездитѣ и месеца,—съ една дума, тѣ трѣбва да свикнатъ съ природата и съ нейнитѣ чудни и разнообразни явления. Само така ще могатъ да се развиватъ правилно външнитѣ имъ сѣтвива, умътъ имъ ще се убогати съ здрави впечатления; а сърдцето имъ ще преживѣе дълбоки радости и скърби.

Погрѣшно е децата да се запознаватъ най-напредъ съ парковетѣ и зоологическитѣ градини. Градътъ изкуствено раздѣля детето отъ природата. Никакви паркови и градини не сж въ състояние да замѣнятъ сжщинската проста природа, въ която децата се чувствуватъ напълно свободни и отъ нищо нестеснявани.

Градскиятъ животъ, дето деня се обръща на нощъ, а нощта на день, дето има много изкуствени и силни възбуждения, отъ съвременната материална култура, дето живота е съсредоточенъ въ малко пространство, дето нѣма ни достатъчно свѣтлина, ни въздухъ, ни зеленина, ни просторъ,—тамъ живота е голѣма пречка за правилното развитие на детето. Градътъ трѣбва да се остави само за възрастнитѣ, да се събиратъ на събрания, за търговия и научна работа, а децата трѣбва често да се водятъ на полето, по ливадитѣ, по нивята, горитѣ съ една дума—всредъ природата. Селянинътъ обикновено е спокоенъ и уравновесенъ, знае да се наслаждава, а особено—да търпи и да тегли. Въ селския животъ се крие голѣмъ запасъ отъ сила, която като се изчерпи, лесно и бърже може да се поднови отъ неизчерпаемия източникъ на природата. Градътъ смучи прѣснитѣ си сили отъ селото и после по фабрицитѣ и работилницитѣ ги изхабява и извращава. Градоветѣ, наистина създаватъ тѣй наречената култура, но по своята сжщностъ иматъ крайно много незгоди за правилното развитие на човѣшкия животъ. Гражданиитѣ винаги сж неспокойни, недоволни, нервни, безспирно се стремятъ къмъ нѣщо, съперничатъ си или враждуватъ за най-малки нѣща и влизатъ въ гроба съ дълбока скръбъ за празнитѣ работи минати въ цѣлия си животъ.

Зближаването съ природата поставя човѣка на неговото заслужено мѣсто, — като пѣсъчинка въ вселената, учи го

спокойно да се подчинява на природните закони, влива мъжество въ страданието и смъртта. Човѣкътъ, който се е срастналъ съ майката-земя и съ природата, не се стреми къмъ далечни неосъществими работи и отъ нищо се не бои.

Родители и учители, не отдалечавайте децата отъ природата, защото тя може по-добре отъ всички насъ да ги учи и възпитва!

Да възпитаваме младежъта къмъ самодейность.

Преди единъ вѣкъ, немскиятъ философъ Fichte, считайки народното възпитание, като единствено могъщо средство да се подигне немския народъ за да отхвърки французкото иго, почна да държи въ Берлинъ прочутитѣ си „Речи къмъ немския народъ“, въ които, между другото, се казва: „Съдбата на всѣка една нация, както нейното процъвтыване, така и нейното разлагане, въ края на краищата, зависи единствено отъ възпитанието, което се дава на младежъта ѝ.“ — Така се обръща Fichte къмъ разнебитения и покоренъ немски народъ, който въ унижението си търси да намѣри такива средства и сили, които да сж толкова всемогъщи, че да го въздигнатъ пакъ на собственитѣ му крака. И наистина, дълбоко проникваха и се запечатваха тия пророчески думи въ народното сърдце, защото въ критически времена, зъ зреме на нещастие изобщо, има кой да слуша съвети. И какво е следствието отъ вдълбоченото и подигнатото народно образование на този пропадналъ народъ? Следъ нѣколко десетилѣтия го виждаме вече да води една най-грандиозна борба за своето освобождение и цѣлокупно обединение. Той има победитѣ при Седанъ, Кьонигрецъ и т. н. за които се казва, че сж дѣло не на генералитѣ, а сж дѣло на немския народенъ учитель.

„Който иска да има бждащето на единъ народъ, нека се заемѣ съ възпитанието на младежъта му“. Тази истина се съзнава най-добре и е девиза на иезуитскитѣ ордени. Тя се съзнава и въ време на опасность, когато народитѣ се турятъ на изпитание, когато настъпватъ критически минути. Само ако не е много късно! При нормални обстоятелства, особено въ време на голѣми икономически подеми, народното възпитание се остава на заденъ планъ, народното образование почва да се счита може би за луксъ. Нали има богати сдѣлки и голѣми гешефти! Но тежко на такива държавни мъже, които така светотатствуватъ предъ народнитѣ бжднини, дваждъ по

тежко за този народъ, който е изпадналъ подъ опеката на подобни политически чудовища. Въ такива времена се налага дългъ на тия, които обичатъ отечеството си, които ратуватъ за неговото подигане, все по вече и по-вече да натъртватъ и високо да прокламиратъ горнитѣ истини, за да проникнатъ въ народното съзнание.

Въ възпитанието на младежта се заключава бждещето на народа! Възпитанието, тогава, е една много сериозна работа и ще трѣбва най-добритѣ сили на нацията да бждатъ устремени въ това направление. Особено, трѣбва да се обърне внимание на *народното училище*, което е пазилището на народното възпитание. Но тукъ веднага трѣбва да се попитаме: Отъ какви училища имаме нужда? Какво трѣбва да бжде възпитанието на нашия народъ? На тия въпроси имаме да отговоримъ, че се има нужда, преди всичко, отъ *характери*, отъ *нравствени* и *твърди* характери. Ние имаме нужда отъ хора, които да стоятъ на собствени крака, да иматъ свое мнение, сами да намиратъ пътя си. Самостоятелностъ, самодейностъ и *собственъ* починъ — това сж качества, които, за да се присадятъ въ нашия народъ, трѣбва да се култивиратъ още въ семейството и отъ тамъ да преминатъ въ училището и обществото.

Театърътъ и младежта.

Театърътъ има голѣмо възпитателно значение за учащата се младежъ. Той може да бжде второ училище и да допълни онова, което училището не може да даде.

Особено значение има театърътъ за ученицитѣ, които почватъ да изучаватъ родната и чуждитѣ литератури.

Всѣка една пиеса, която се представя на сцената съдържа въ художествена и картинна форма, една страница отъ миналото на оня народъ, отъ което е взетъ сюжета на самата пиеса.

Въ това отношение, за учащата се младежъ иматъ предимство и значение *историческитѣ пиеси*.

Така напр., ако изучаваме Българска История, отъ голѣмо значение ще бжде, да видимъ представени на сцената малкото наши исторически пиеси, като: 1) *Иванку-убиецътъ на Асѣня*, отъ В. Друмевъ; 2) *Бориславъ*, отъ Ив. Вазовъ и др. битови исторически пиеси отъ Вазова, който е работилъ най-много въ тази областъ на нашия народенъ театъръ.

Много страни отъ миналото на нашия животъ, нашитѣ нрави и обичаи, нашитѣ борби и стремежи, които въ учебника по История не сж описани, — ние ги виждаме на сце-

ната въ живи образи и картини. Добититѣ впечатления сж силни и действуватъ внушително върху разумътъ, волята и характера на младежта.

Само така може да се обясни отрадния фактъ, защо учащата се младежъ обича да гледа историческитѣ пиеси.

Интересътъ на учащитѣ къмъ пиеситѣ на класическитѣ писатели, които се изучаватъ въ общата литература е сжщо така голѣмъ.

Класическитѣ писатели, въ драматичнитѣ си произведения, въ повечето случаи рисуватъ живота и борбитѣ на отдѣлнитѣ личности, които обхващатъ най-важнитѣ моменти на обществения и културенъ животъ на единъ народъ.

Такива сж напр. извѣстнитѣ пиеси: „Хамлетъ“ отъ В. Шекспиръ; „Фаустъ“ отъ В. Гьоте и др. пиеси отъ бележити английски, френски, италиянски и руски автори.

Нека тия кжси редове да бждатъ достатъчни за да се изтъкне факта, че театъра има голѣмо възпитателно значение за учащата се младежъ.

У насъ, обаче това не се цени достатъчно, както отъ страна на родителитѣ, така и отъ страна на учителитѣ.

Театърътъ у насъ днесъ е силно засегнатъ и компрометиранъ отъ наводняването на кинематографитѣ, които се създадоха и разпространиха отъ люде, които си поставиха за цель само интереса и спекулата.

Гибелно и развратно влияние иматъ всички кинематографични представления върху онази младежъ въ голѣмитѣ градове, която е оставена безъ контролъ отъ страна на родители и учители.

А такова бѣше положението на нашата учаща младежъ презъ време на войната, дори и днесъ.

Като се вземе подъ внимание всичко това, не е трудно да се разбере, че *народния театъръ* у насъ трѣбва да се организира по-добрѣ и да се подпомогне отъ страна на държавата, за да се издигне въ всѣко едно отношение.

Нека поне въ София ее уредятъ дневни представления съ специална програма за учащата се младежъ, която ще има възможность да види на сцената нѣкои наши и чужди класически пиеси и да извлече отъ тѣхното съдържание нуждната поука и възпитание.

Народниятъ театръ нека да се популяризира и да привлича нашата младежъ, за да може тя да се отврати отъ кинематографитѣ и да избѣгне тѣхното пагубно и зловрѣдно влияние.

Сжщото би трѣбвало да пожелаемъ и за провинциалнитѣ градове, дѣто се зараждатъ добри театрални трупи.

Главно възпитателно значение иматъ и представленията, които се уреждатъ и даватъ отъ самитѣ ученици, подъ контрола и ръководството на самитѣ учители.

Този вид *домашни ученишки театри* възбуждат въ учащитѣ самодейностъ, чувство на дружба и общение, та по този начинъ се подпомага и тѣхното самовъзпитание.

Така напр., даването на хубавата пиеса „Разбойници“ отъ Шилера, е цѣла една школа за ученицитѣ отъ горнитѣ класове, които ще иматъ възможностъ да проявятъ своята воля и характернитѣ си особености, като изпълнятъ една роля, която напълно отговаря на тѣхния темпераментъ.

Жалко е, че днесъ на този въпросъ никой не спира своето внимание. Ние, съ тия кжси редове изтъкваме само, значението му и обещаваме при удобенъ случай, пакъ да се върнемъ върху него. Желали бихме, обаче, да чуемъ мнението и на други компетентни люде, въ страницитѣ на списанието.

София

Б. Бисеровъ.

Сензационната книжнина.

Особено следъ войната, сензационната книжнина у насъ се твърде много разпространи. Погледнете по будкитѣ на всѣки жгълъ въ София и въ голѣмитѣ провинциални градове, ще видите изложени най-мръснитѣ книги, които жадно се купуватъ отъ младежта. Тѣхното съдържание се поглъща отъ жадната детска душа и тя се трови съ тѣхъ. Родителитѣ виждатъ всичко това и учителитѣ го знаятъ, но никой не взема мѣрки и инициатива да се направи нѣщо. Пиши се и се говори по-нѣкога въ в-тѣ и всички омакватъ полицията да се загрижи и за това, което даже не е нейна работа.

Това е работа на родителитѣ и учителитѣ, да взематъ мѣрки срѣщу това голѣмо зло.

Ето напр., какъ въ Германия се борятъ срещу зловредното влияние на сензационната и еротическа книжнина, която на немски се нарича „Schundliteratur“ „срамна литература“. Организирани сж родители и учители въ единъ комитетъ „за защита на младитѣ“ и отиватъ всички та прибиратъ книгитѣ и ги натрупватъ на единъ площадъ и ги изгарятъ. Цѣлия градъ гледа и полицията пасува. Това е станало въ Кьолнъ, Алтона, Потстадамъ, Бителфедъ, Ораниенбургъ, Берлинъ и др. градове. Устроени били квартални събрания, на които били четени лекции по възпитанието, и противъ издателитѣ и разпространителитѣ на срамната литература. Въ Нойкйолнъ били изгорени 20,000 тома книги, вмѣсто които комитета откупилъ и раздалъ книжки по възпитанието. Имало е бити много издатели и книжари. Берлинския комитетъ е организиралъ тази борба.

Кога и нашитѣ родители и учители ще взематъ подобни мѣрки да се отърватъ и нашитѣ деца отъ отровното влияние на сензационната и срамна книжнина, която широко се разпространява между младитѣ читатели у насъ? До кога тази престѣпна апатия.

Бащи и майки, не забравяйте, че книгитѣ сж най-добритѣ другари и съветници на децата; затова следете и внимавайте какво четатъ тѣ въ свободното си време!

Детскитѣ играчки.

Кжде четвъртия месецъ, децата се стараятъ да хванатъ съ ржчичкитѣ си всичко, що е до тѣхъ, и играятъ съ него. Ето отъ тая възраст почватъ да имъ даватъ играчки, като: хлопки, топки, кукли и др. т. Тукъ именно трѣбва да се помни че на малкитѣ деца е необходимо да се даватъ меки играчки, а не твърди, за да не се раняватъ съ тѣхъ, а после постепенно могатъ да имъ се даватъ и твърди. Стѣклени играчки не бива да имъ се даватъ, защото, следъ като ги счупятъ, децата могатъ да се порежатъ; не трѣбва да имъ се даватъ боядисани играчки, защото децата често турятъ играчкитѣ въ устата си, а повечето бои съдържатъ отровни вещества: Меднитѣ (бакърени) играчки сжщо сж вредни. Не е добре да се даватъ на децата за играчки дребни нѣща, като: синци копчета, пари, защото децата често ги поглѣщатъ или ги пѣхватъ въ носа и ушитѣ, отъ дето после мъчно могатъ да се извадятъ. Всичко това може доста да повреди на детето.

Като растатъ децата, преминаватъ отъ разнитѣ играчки къмъ игри, начинайки отъ по-проститѣ; тѣ правятъ това което вършатъ по-възрастнитѣ и, като подражаватъ, тѣ научаватъ много хубаво, ако виждатъ добъръ примеръ и много лошаво, ако виждатъ лошото.

Съ своитѣ забавления детето най-добре се подготвя за живота и поради това не бива да пречимъ на децата да си играятъ. Не трѣбва да имъ бъркаме да си играятъ, ако тѣхнитѣ игри сж безвредни и невинни, — като си играе детето се весели. Това веселие има голѣмо значение за здравето и развитието му.

Душата на детето, когато не вижда около си приятни предмети и весели лица, вехне и загива като цвѣте, което не може да се развие въ всичката си красота, ако не вижда слънце. Когато детето е весело, значи то е здраво и характерътъ му се изработва по-постояненъ и по-мжжественъ.

Защо децата лъжатъ?

Навикътъ у децата да излъгватъ, често докарва неприятности на родителитѣ. Този навикъ, обаче, има и лоши следствия за децата въ възпитателно отношение. Отъ домътъ децата отиватъ въ училището, често пжти съ придобити и закоравѣли вече навици, които и въ училището мжчно могатъ да се изкоренятъ. Добре би било да се поддържа единъ и сжщи режимъ и да се взематъ едни и сжщи мѣрки за възпитателното въздействие въ домътъ и училището, отъ родителитѣ и учителитѣ, тогава и възпитанието на децата не би било толкова трудно, както ни се представлява да е то днесъ.

Забележителниятъ а глийски психологъ Джемсъ Съоли е написалъ специално съчинение за лъжата у децата. Въ него той се стареа да доказва, че у децата нѣма вродена наклонностъ къмъ лъжа. Както Ж. Ж. Русо и той мисли, че детето се ражда по природа добро, и че, отпосле, подъ влиянието на лоша среда, то постепенно се разваля. Съ раждането си още, детето напрѣга своитѣ душевни способности за спазване и изучване на предметитѣ изъ околната природа. А съ изучване имената и действията на предметитѣ, то започва и да говори на матерния си езикъ. Тогава, естествено, следва да се запитаме, защо децата обичатъ да излъгватъ и винаги тѣ лъжатъ умишлено? Следъ обстойно изучване на този въпросъ, казания психологъ намира, че главнитѣ виновници за да се приучатъ децата къмъ лъжа сме все пакъ ние родителитѣ.

Безъ да вземаме предъ видъ факта, че децата схващатъ лесно и бърже думитѣ и дѣлата на възрастнитѣ, ние често пжти лъжемъ умишлено предъ тѣхъ даже и самитѣ тѣхъ. По нѣкога даже лъжемъ съ целъ за да имъ въздействуваме възпитателно! Напримѣръ: Просекътъ чука на вратата и чака за милостиня. Майката изпраща детето да му каже, че „нѣма никой въ къщи“. Дѣ остава тогава любовта къмъ ближия и оная висока нравственостъ, въ която ние искаме да възпитаваме децата?

Втора психологическа причина за да се научатъ отъ малки децата да лъжатъ е, че у тѣхъ много рано започва да се развива фантазията. Това става съ игритѣ и детскитѣ играчки. Децата говорятъ за играчкитѣ си и разговарятъ съ тѣхъ. Тия разговори отпосле тѣ оживотворяватъ и предаватъ въ преувеличена форма на своитѣ братчета и сестричета.

Ето защо, отъ възпитателни съображения, необходимо е да се контролиратъ игритѣ и играчкитѣ на децата.

Трета причина на култивиране лъжата у децата е страхътъ отъ наказанието. Ето защо, при домашното и училищно възпитание, трѣбва по възможностъ да се избѣгватъ грубитѣ обноси и наказанията, които даватъ винаги отрицателни резултата.

И така, за да отучимъ децата отъ лъжа, трѣбва да отучимъ преди всичко себе си отъ този порокъ: трѣбва ние да не лъжемъ. А следъ това трѣбва да се съобразяваме съ ония психологически и педагогически правила при възпитанието, които посочихме по-гора.

Изъ учебно-възпитателното дѣло у насъ

1) Новиятъ законъ за Народната Просвѣта

Известно е на нашитѣ читатели, че презъ настоящата сесия на Народното Събрание бѣше приетъ единъ новъ законъ на Народната Просвѣта, съ който се направиха нѣкои незначителни промѣни въ нашата образователна система.

При окончателното гласуване на закона г. М-ра на Народната Просвѣта, М-ръ Председателътъ—г. Проф. Ал. Цанковъ е изказалъ следнитѣ заключителни мисли:

„Азъ изложихъ и мотивитѣ, и главнитѣ принципи на законопроекта и на нашата училищна политика. Вие я виждате. Много отъ васъ, които са жадни за реформи и които ще искатъ въ тѣзи смутни, и тежки за народа, за България времена, да видятъ чудеса, преустройства и грамадни промѣни, нѣма да ги видятъ. Азъ се връщамъ къмъ онова здраво и изпитано отъ десетилѣтия, което трѣбва да се изживѣе. То не е свършено, както не е свършенъ и съвремения обществень строй. То ще се усъвършенствува. Една млада страна, която трѣбва да върви по пѣтя на напредналитѣ държави които сж ни изпредварили, и да черпи поука и подражание отъ тѣхъ, не може безнаказно и безъ рискове за себе си да прави експерименти. Всѣки такъвъ експериментъ ние ще платимъ скжпо и прескжпо. Ние сме го платили. Вижете онзи хаосъ онзи мракъ, онова разнебитено равновесие, което се таи въ душата на съвременото общество и на българския народъ отъ градове и села и въ декласираната и малоучена интелигенция. Той е резултатъ на тѣзи люшкания и на тѣзи опити. Време е да престанемъ и да вървимъ по здравия и начертанъ пѣтъ. Той е пѣтя на прогреса и напредъка на нашето училище, на нашата училищна политика. Чрезъ него ние ще искареме, ще добиемъ и учени люде, и здрави и морални обществени водители, и добри български граждани.“

2) Родителско-възпитателски съюзъ.

На 1 VII 1919 г. въ София се основа Родителско-възпитателски съюзъ за закрила и възпитание на младото поколение, чийто непосредствени цели сж.

1) Да създаде условия за ограждане младото поколение отъ поквара и зловредни влияния. 2) да закриля, надзирава и поправя ония които сж изпаднали въ нужда, порокъ и престѣпление ; 3) да сждейства за закрепване и усилване нравственото съзнание, да поддържа тѣлесната здравина и любовъ къмъ труда у младежта. 4) да въздействува за реформиране на учебно-възпитателно дѣло съ огледъ къкъ новитѣ изисквания на живота и науката.

За да постигне тия свои цели, съюза ще следи и проучва условията и срѣдата, въ които расте и се развива младото поколение, ще взема инициатива, да се откриватъ заведения за бездомни занемарени или изоставени деца, ще взема целесъобразни мѣрки за изправяне на морално покварени деца и малолѣтни престѣпници, ще действува за сближението на двата най-мощни възпитателни фактора — дома и училището, ще организира парична и медицинска помощъ за нуждающитѣ се деца — ученици, ще създава и поддържа бюра за съвѣти и опжтвания на родители и настойници на малолѣтни деца върху въпроси отъ правовъ икономически и възпитателенъ характеръ, ще издирва непѣзитѣ на учебно-възпитателното дѣло и условията за отстранението имъ.

3) Празнуване 11/24 май, деньтъ на Св. Св. Кирилъ и Методи.

Нѣкога деньтъ на Св. Св. Кирилъ и Методи будѣше у нашата младежъ чувство на национално съзнанис и гордость. Въ отпразднуването му вземаха активно участие всички просвѣтителни и културни дружества въ страната. Неговото отпразднуване има голѣмо възпитателно значение. Обаче, днесъ ние виждаме, какъ този празникъ се изражда и взема официаленъ-параденъ характеръ. Между това, той все пакъ е празникътъ на славяно-българската наука и просвѣта. Нека твзи свѣтълъ день да ни накара да се позамислимъ по-вече надъ въпроситѣ: защо имаме много черкзи и училища, а имаме малко добри и възпитани хора; защо имаме затвори и крѣчми и най-после защо всредъ София се откриватъ вертепи за комаръ и развратъ? Съ тия ли средства ще поучаваме и възпитаваме поколенията? Тия ли сж заветитѣ на първитѣ наши учители и просвѣтители Кирилъ и Методи?

Изъ учебно-възпитателното дѣло въ чужбина.

Майчини училища и детски градини

Детскитѣ училища у насъ сж много занемарени и пренебрегнати. Тѣхното голѣмо възпитателно и образователно значене у насъ не се цени нито отъ държавата, нито отъ обществото. Въ другитѣ културни държави, обаче е тъкмо обратно. Съ долнитѣ редове ще запознаемъ нашитѣ читатели, какъ сж уредени този родъ училища въ Франция, Англия и Америка.

а) Французкитѣ майчини училища (Ecoles maternelles).

Майчинитѣ училища въ Франция служатъ за преходъ между домътъ и училището. Тѣхната целъ е изключително възпитателна, да наваксатъ загубата и липсата отъ домашното възпитание у децата. Главнитѣ занятия въ тия училища сж игритѣ придружени съ пѣние, ржководѣлие и моделиране. Ведно съ тия упражнения на децата се даватъ познания изъ околния животъ и елементарни ржководства върху морала и възпитанието. Следъ това идатъ приказкитѣ, рисуването, четенето, писането и смѣтането.

Въ по-голѣмитѣ градове, въ майчинитѣ училища се приематъ деца на възраст отъ 2 — 3 год., дето се отхранватъ, както въ приютитѣ, изоставенитѣ деца. Общинитѣ се задължаватъ да ги откриватъ. Тамъ дето общината е бедна, държавата ги издържа или субсидира. Тамъ дето нѣма „майчини училища“ откриватъ се „детски класове“ (classes enfantines), въ които се приематъ децата отъ 5 год. възраст, до като тръгнатъ въ първоначалното училище. Такива *детски подготвителни класове* най много има въ Парижъ.

Прѣзъ 1920 год. напр. въ Парижъ е имало 260 подобни класове, за издържането на които е похарчено близо 8 милиона фр. вѣнъ отъ часнитѣ помощи. Въ тия училища децата прекарватъ целъ день въ игра и забава и се намиратъ подъ контрола на добре подготвени учителки и учители. Нѣма нужда да забелезваме, че този видъ „майчини училища“ или детски подготвителни класове сж много по-добре уредени отъ нашитѣ забавачници и че тѣ даватъ много добри резултати въ възпитателно отношение, особено за децата на родителитѣ отъ средна ржка.

б) Уредба на английскитѣ детски училища (Infant department).

Въ Англия отдавна и много рано сж пренесени общеизвестнитѣ немски детски градини, които тамъ сж преустроени на мѣстна почва. Сжщо така сж разпространени и французскитѣ „детски класове“. Онова, което трѣбва да се знае за Англия е факта, че тамъ домашното възпитание е поставено много по-добре, поради което и ролята на тоя видъ училища е незначителна за първоначалното възпитание на децата.

в) Детскитѣ градини въ Америка

Детскитѣ градини въ Америка сж много разпространени. Тѣ сж сжществената часть отъ тамошната училищна система. Всѣко едно американско училище е свързано съ детско училище. Въ Чикаго напр., сжществуватъ 120 добре уредени детски градини. При всѣко едно педагогическо училище има и детска градина за хоспитиране и практика. Освенъ градскитѣ, подържани отъ общината, има и много частни.

При встѣпването и записването на децата, обръща се особено внимание на тѣхното душевно развитие и споредъ това се нареждатъ по-нататъшнитѣ систематични и педагогични занятия.

Игритѣ се придружаватъ съ пѣние и музика. Приказкитѣ се илюстриратъ съ рисуване и т. н.

Изобщо, занятията се базиратъ върху нагледността, опита и наблюдението. По този начинъ у децата се развиватъ здраво чувственитѣ способности, а главно, укрепява се волята, която създава съ течение на времето добъръ характеръ.

Изобщо, американскитѣ детски училища сж много добре уредени, понеже на тѣхъ е дадена повече практическа насока и сж свързани съ живота.

Малки съобщения по здравословието и възпитанието на децата.

Туберкулозата у децата.

Хигиената на устата и зжбитѣ има голѣмо значение за разпространяване на туберкулозата между децата. Мнозина лѣкари сж се занимавали съ този въпросъ и сж написали доста сериозни съчинения по него.

Между тия учени на първо мѣсто ще трѣбва да туримъ професоръ А. Меллеръ въ Берлинъ. Въ своята книга „Грижитѣ за зжбитѣ въ училището, като средство за борба съ туберкулозата у децата“, той предложилъ на зжболѣкарския интернационаленъ конгресъ въ Берлинъ, 1919 год. редъ мѣрки и средства, по което конгресътъ е взелъ следнитѣ рѣшения:

1) Главната причина за разпространяване на туберкулозата е лошиятъ домашенъ животъ и лошото хранене. Развалянето на зжбитѣ у децата е следствие отъ слабата храна и слабо развитие: малокръвие, хлороза, болести на стомаха, недостатъчно спане и пр.

2) Нечистото държане на устата спомага да се размножаватъ въ нея туберкулознитѣ бацили. защото лимфатическитѣ жлези сж като широко отворени врата по които тѣ отиватъ по целото тѣло.

3) Костоеда въ зжбитѣ се често среща у децата и помага за възпаление на слизестата ципа, чрезъ която туберкулознитѣ бацили бърже се разпространяватъ по целото тѣло. Кариознитѣ зжби често ставатъ причина за инфекциознитѣ заболѣвания на слюннитѣ и миндаловиднитѣ жлези;

4) За да се предпазватъ децата отъ опасното туберкулозно заболѣване трѣбва отъ страна на държавата да се нареди систематично изследване на зжбитѣ у децата въ училището, което може да стане отъ специално назначени зжбни лѣкари.

5) Наредъ съ общитѣ медицински клиники, въ училищата трѣбва да

се уредатъ и специални зжболѣкарски кабинети за безплатно преглеждане и лѣкуване на зжбитѣ въ учащата се младежъ.

6) Само по този начинъ държавата и обществото ще могатъ да взематъ ефикасни мѣрки за борба съ туберкулозата между ученицитѣ, родителитѣ и учителитѣ.

Да възпитаваме децата безъ тѣлесни наказания.

Въпросътъ за тѣлеснитѣ наказания при възпитанието се счита за отдавна разрѣшенъ отъ всички педагози, при все това тѣхното прилагане не е отстранено. Тѣлото може да се направи послушно безъ тѣлесни наказания, но душата какъ да се възпитава, когато се иска голѣма подготовка и голѣмо умение отъ възпитателя? Нужъно е довѣрие; трѣбва авторитетъ и др. възпитателни средства!

Родителитѣ и учителитѣ никога не трѣбва да забравятъ, че тѣлеснитѣ наказания довеждатъ до отрицателни резултати, затова тѣ не трѣбва никога да прибѣгватъ до тѣхъ. Тѣхното прилагане издава голѣма слабостъ у възпитателя.

Надзоръ върху децата.

Градътъ увлича децата съ своя шумень, разгулень и разпуснатъ животъ. Родителитѣ не бива да отслабватъ своя непосредственъ надзоръ върху децата си. Театритѣ и кинематографитѣ не винаги допринасятъ нѣщо добро за доброто възпитание на нашитѣ деца. Въ много случаи тѣ даже оказватъ зловредно и пагубно влияние върху слабата и незакрепнала детска душа.

Затова ние повтаряме нашия съветъ къмъ родителитѣ: не оставяйте безъ надзоръ своитѣ деца, особено презъ ваканцията!

Отзиви за полезни книги:

1) Училище и характеръ

Реформи въ училищната дисциплина и принципи на съвременното училищно възпитание отъ Д-ръ Фр. В. Фьорстеръ, професоръ по философия и педагогика въ Цюрихския университетъ. Прев. Б. Н. Балкански. Цѣна 10 лв.

Авторътъ на тази ценна книга е съвременния немски педагогъ Фьорстеръ, който иска да изгради основитѣ на една нова учебно-възпитателна система. На училището той поставя единствената целъ — да създаде и възпита характеръ у младежъта. Тази целъ ще се постигне като се реформира уч. дисциплина, въ духа на ученическото самовъзпитание. Тази реформа въ учебно-възпитателното дѣло, автора намира, че ще може да се постигне, като се възприематъ голѣма частъ отъ методитѣ на англо-американската педагогика, която европейскитѣ педагози познаватъ само теоритично, — а е време, тя да се приложи и на практика въ всички европейски училища. Въ своята книга автора основно ни запознава съ тази нова педагогическа система, която у насъ е твърде малко извѣстна. Препоръчваме това ценно съчинение на Фьорстера на нашитѣ родители и учители.

2) Основитѣ на разумното семейно и училищно възпитание

(Организация на родителско-учителски дружби за детски наблюдения и изследвания. Отъ Д-ръ Хр. Пенчевъ).

Въ предговортъ на тази хубава и ценна книга, автора казва тия справедливи думи:

„За лошитѣ резултати отъ наше-то училищно възпитание и обучение, ние сме били винаги наклонени да винимъ семейството, което било отъ невежество, било по липса на възможностъ или пъкъ — отъ нехайство, съвсемъ слабо изпълнява своитѣ задължения. Обаче, справедливостъта изисква да признаемъ, че и училището не полага достатъчно грижи, да даде разуменъ тласкъ

на тѣлесния и душевния развой на децата. Малцина сж онѣзи учители, които по предварително обмисленъ планъ сж влезли въ интимно споразумѣние съ родителитѣ на повѣренитѣ темъ деца, като сжщевременно сж потърсили съвѣтитѣ и на любознателнитѣ лѣкари; а още по-малко сж онѣзи учители, които съзнавайки грамадната полза отъ изучаването на детската индивидуалностъ, сж предприели да водятъ индивидуални книги или пъкъ да събиратъ статистични данни, които биха хвърлили свѣтлина върху правилното тѣлесно и душевно развитие на децата“. Въ тази книга автора г. Пенчевъ дава практически съвети и опжтвания за родителитѣ, какъ да избѣгватъ досегашнитѣ грѣшки въ домашното възпитание. Препоръчваме книгата на родителитѣ.

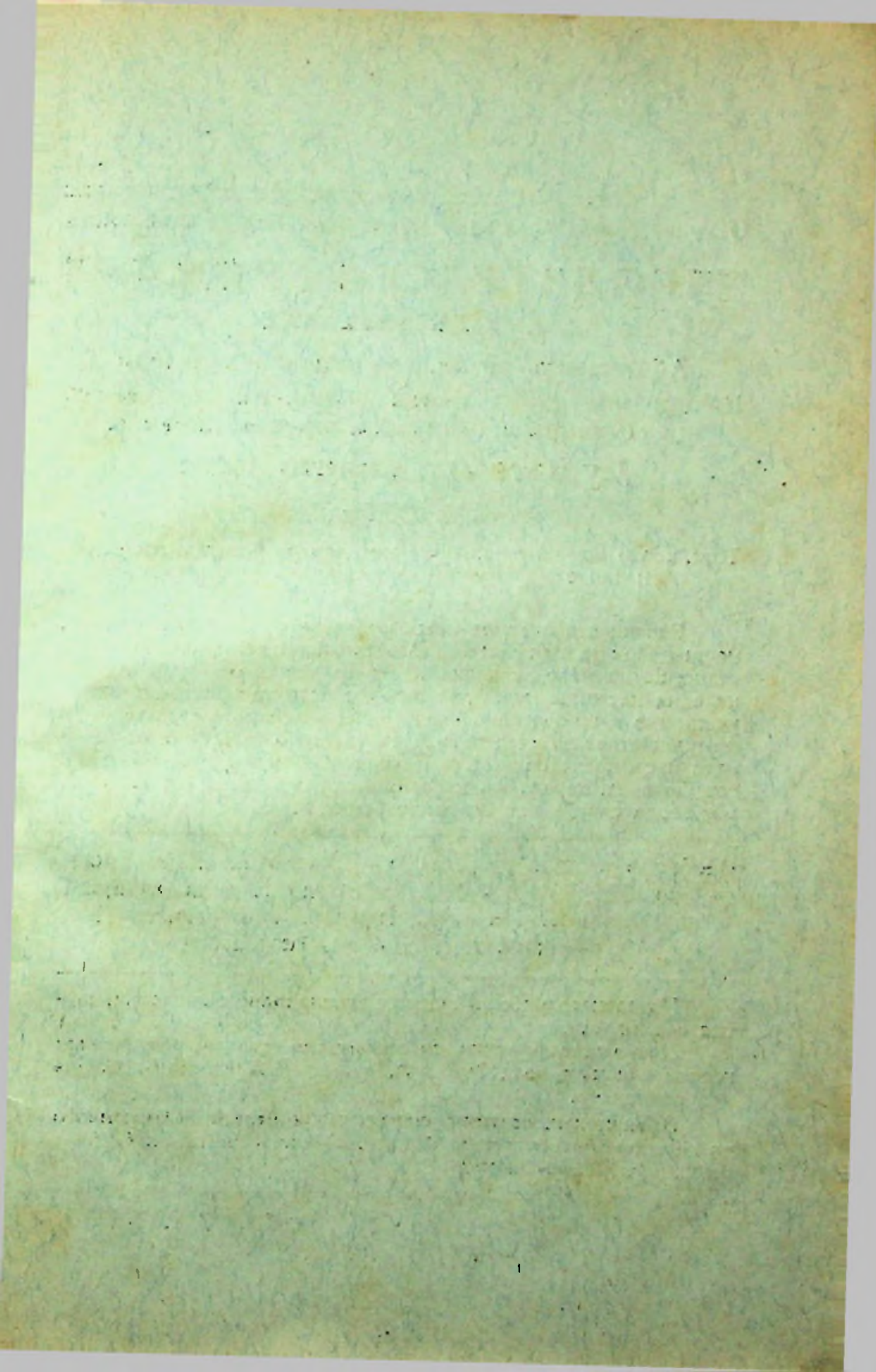
3) Нашето домашно възпитание

Отъ Дим. Грънчаровъ София, № 1 отъ библиотека домашно възпитание. Въ една научно-популярна форма, добре извѣстния у насъ педагогически писателъ и педагогъ Д. Грънчаровъ, ни дава картината на днешното наше домашно възпитание, съ всичкитѣ негови грѣшки. Дадени сж сжщо така по-важнитѣ средства, чрезъ които може да се постигне разбирателство между родители и учители въ областъта на нашето възпитателно дѣло. Препоръчваме и тази хубава книжка на нашитѣ родители и учители.

4) Детето

Книга за младитѣ майки, написана отъ Г-жа Белли Линдеръ Израелъ въ Нью-Йоркъ. Преводъ отъ английски Цѣна 6 лв. 1924 год. София. Книгата съдържа полезни съвѣти къмъ младитѣ майки, по първоначалното отглеждане на детето въ дома и др. хигиенични правила, които сж необходими да се спазватъ, за да имаме здрави деца и да ги предпазваме отъ заболяване и праж-девремена смъртъ. Препоръчваме я на нашитѣ читателки — млади майки.

ПОДЪ РЕДАКЦИЯТА НА: Б. Н. БАЛКАНСКИ

До г.

въ
.....

Открива се подписка за записване абонати на списанието

■■■■ РОДИТЕЛСКА ГРИЖА ■■■■
ГОДИНА III

Абонаментът 60 лв. годишно предплатени

**На предплатилитъ цѣлия годишенъ абонаментъ
ще се изпрати безплатна премия книгата:**

Душата на вашето дете

отъ В. Dangennes

Това, което всички бащи и майки трѣбва да знаятъ за първо
началното душевно възпитание на децата си.

Редакцията апелира къмъ родителитѣ, учителитѣ и общ.
наши дейци да ѝ окажатъ своето морално и материално сждей-
ствие, за да може списанието да се закрепи и да отговори
на една насжщна нужда, за подобрението на нашето домашно,
училищно и обществено възпитание; да се развие у младежта
ни инициатива за участието ѝ съ активно действие въ бор-
бата ѝ съ предстоящитѣ житейски нужди за да може съ
твърда воля, характеръ и гражданска доблестъ да поеме и
ръководи сждбинитѣ на нашия народъ!

**Одобрено и препорѣчано отъ М-вото на Нар. Просв.
съ окр. № 570 отъ 9. I. 1914 г. до г. г. директоритѣ
на гимназиитѣ, прогимназиитѣ и педагогическитѣ
училища и г. г. окр. уч. инспектори.**

Издаването на списанието е гарантирано съ печатъ и хар-
тия отъ издателя.

Настоящата книжка се намира за проданъ въ всички
настоятели на д-во „Куриеръ“, въ всички будки въ София
и провинцията.

Абонаменти, статии и всичко що се отнася до списанието
да се изпраща до редакцията и администрацията въ София:
Площадъ Черна-джамия № 6.

ЦЕНА 7 ЛЕВА

Родителска грижа

Популярно педагогическо-обществено списание за подобрене възпитанието на младежта ни въ семейството, училището и обществото.

Итал. възпитателка М. Монтесори

ТАЗИ КНИЖКА СЪДЪРЖА:

- 1) Материнство и майчина любов, от г-жа М. Хенцелтъ; 2) Детската смъртност, според проф. Д-ръ С. Ватевъ; 3) Ив. Вазовъ за нравственитъ заложби у детето; 4) Какъ да изучаваме децата, отъ У. Друмандъ; 5) Свободното възпитание; 6) Коклюшът, отъ Д-ръ Д. Курулжиевъ; 7) Възпитателната система на М. Монтесори, отъ проф. Сафиоти; 8) Задачитъ на българската младежъ; 9) Навикъ, послушностъ и воля; 10) Прегледъ на учебно-възпитателното дѣло у насъ и въ чужбина; 11) Малки съобщения по възпитанието и здравославието на децата и 12) Отзиви за получени въ редакцията книги и списания.

СОФИЯ

ПЕЧАТНИЦА „ПОЛИТИКА“

1924.